

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 127/2019-94

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ PRUH], Česká republika, zastúpeného advokátom JUDr. Vojtechom Agnerom, Špitálska 10, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ PRUH] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky s ú p o v i n n é spoločne a nerozdielne uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania spolu v sume 598,26 € (slovom päťstodevät’desiatosem eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Vojtecha Agnera, Špitálska 10, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudkyni spravodajkyni Jane Laššákovej, v tom čase

členke II. senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení: Lajos Mészáros (predseda senátu), Jana Laššáková (sudkyňa spravodajkyňa) a Sergej Kohut.

Dňa 1. októbra 2018 podal sťažovateľ námietku predpojatosti sudcu Lajosa Mészároša.

Sudca Lajos Mészáros sa k námietke predpojatosti vyjadril podaním zo 16. januára 2019.

V súlade s čl. IV bodom 1 písm. c) úplného znenia Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 bolo pokynom predsedníčky ústavného súdu Ivetty Macejkovej z 22. januára 2019 rozhodovanie vo veci predmetnej námietky predpojatosti (na ústavnom súde vedené pod sp. zn. Rvp 142/2019) pridelené III. senátu ústavného súdu.

Dňa 16. februára 2019 skončilo funkčné obdobie sudcu Lajosa Mészároša, a tým rozhodovanie o predmetnej námietke predpojatosti, ktorá sa stala obsolétnou, stratilo opodstatnenie.

Dňa 17. februára 2019 nadobudol účinnosť Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019, ktorý v čl. II ods. 2 okrem iného stanovil, že ústavný súd má jeden senát (I. senát), ktorý pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudkyňou spravodajkyňou Janou Laššákovou pracuje v zložení: Jana Baricová (predsedníčka senátu), Jana Laššáková (sudkyňa spravodajkyňa) a Mojmír Mamojka.

Dňa 26. apríla 2019 nadobudol účinnosť Rozvrh práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019, ktorý v čl. X ods. 4 stanovil, že veci, na ktorých prerokovanie bol k 25. aprílu 2019 príslušný prvý senát ústavného súdu v zložení platnom v období od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019 a v ktorých bolo k 25. aprílu 2019 vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokuje tento senát v pôvodnom zložení (platnom v období od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019).

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 127/2019-48 z 10. apríla 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

4.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 16 C 9/2012 z 26. júna 2014 spolu s výrokom o tom, že sťažovateľ (vystupujúci v pozícii žalobcu) je neoprávnene evidovaný v registračných protokoloch bývalej Štátnej bezpečnosti ako agent, Ústavu pamäti národa (ďalej aj „žalovaný“ alebo „zúčastnená osoba“) ako žalovanému uložil povinnosť uverejniť výrok tohto rozsudku na svojej internetovej stránke do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a napokon mu uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi do rúk jeho právneho zástupcu náhradu trov konania v sume 66 € a trov právneho zastúpenia v sume 646,71 € do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Proti rozsudku okresného súdu podal žalovaný odvolanie, o ktorom krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 635/2014 z 30. júna 2015 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 984/2015 z 31. januára 2017 odmietol.

Proti rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu podal žalovaný ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ústavy, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, ktorým konštatoval, že základné práva Ústavu pamäti národa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením, ako aj postupom krajského súdu a jeho napadnutým rozsudkom porušené. Ústavný súd zároveň zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj napadnutý rozsudok krajského súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Po vrátení veci ústavným súdom na ďalšie konanie krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu sťažovateľa zamietol.

Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 odmietol.

4.2 Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, podľa jeho názoru k porušeniu týchto práv došlo tým, že

„(1) sťažovateľ podal žalobu proti žalovanému vychádzajúc z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR o tom, že pasívne vecne legitimovaným v konaní o ochranu osobnosti, kde sa namieta neoprávnená evidencia vo vzťahoch ŠtB, je práve žalovaný;

(2) jeho žaloba bola v konečnom dôsledku zamietnutá práve pre (údajný) nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaného;

(3) a teda výlučne sťažovateľ znášal bremeno správneho určenia pasívne vecne legitimovaného subjektu;

(4) štát (súd) nesplnil pozitívny záväzok, aby uľahčil sťažovateľovi určenie pasívne vecne legitimovaného subjektu.“

4.3 Po následnom priblížení judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Plechanov proti Poľsku a Georgeta Stoicescu proti Rumunsku sťažovateľ v podstatnom uvádza:

„(1) ustálená judikatúra Najvyššieho súdu SR pochádza z rokov 2008 - 2010;

(2) žalobca podal žalobu v roku 2012, pričom súdy (vrátane odvolacieho a dovolacieho súdu) kontinuálne utvrzovali žalobcu v presvedčení, že pasívne vecne legitimovaným je práve žalovaný;

(3) k zmene judikatúry došlo až v roku 2017, takmer po 9, resp. 7 rokoch od ustálenia právneho názoru Najvyššieho súdu SR v otázke pasívnej vecnej legitímácie;

(4) k zmene ustáleného právneho názoru síce došlo na základe nálezu Ústavného súdu SR, ale na základe skutočností, ktoré neboli nové, nakoľko žalovaný v konaní od počiatku argumentoval rovnako. K zmene ustáleného právneho názoru došlo len v dôsledku odlišného právneho posúdenia tých istých argumentov, ktorými sa žalobca bránil od počiatku a s ktorými sa Najvyšší súd SR vysporiadal;

(5) nález Ústavného súdu SR je vnútorne rozporný (nekonzistentný);

(6) k zmene ustáleného právneho názoru došlo len preto, pretože Ústavný súd SR otázku pasívnej vecnej legitímácie, ktorá zásadne spadá do rámca zákonnosti, teda do výlučnej pôsobnosti všeobecných súdov, posúdil inak, ako Najvyšší súd SR;

(7) navyše dôsledkom zmeny ustáleného právneho názoru je porušenie zákazu denegatio iustitiae vo vzťahu k žalobcovi.

Za týchto okolností došlo k narušeniu spravodlivej rovnováhy medzi verejným záujmom a právom sťažovateľa. Sťažovateľ nemal jednoznačnú a praktickú možnosť uplatnenia svojho nároku na náhradu škody na súde. Nielenže štát vo všeobecne záväznom právnom predpise, v súlade s princípom právnej istoty, neposkytol sťažovateľovi vodítko, voči komu uplatniť žalobu, ale ešte aj právnu istotu nastolenú vlastným najvyšším justičným orgánom v konečnom dôsledku poprel. Sťažovateľ sa stal obeťou nekonzistencie judikatúry a nedostatku právnej istoty a koherencie.

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 285/2017 uvádza, že je úlohou všeobecných súdov, aby hľadali cestu, ako fyzickej osobe poskytnúť súdnu ochranu. Na druhej strane nález obsahuje také tvrdenia, ktoré vylučujú to, aby takáto súdna ochrana poskytnutá všeobecným súdom bola. Ústavný súd SR totiž vyslovil právny názor, ktorým v podstate znemožnil domáhať sa ochrany proti uchovávaniu, šíreniu a zverejňovaniu nepravdivej informácie o tom, že určitá osoba bola spolupracovníkom ŠtB, keď takéto konanie žalovaného označil za oprávnené. Teda aj v prípade, keď ide o klamstvo.“

4.4 Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie práva na ochranu súkromia, resp. práva na súkromný život, podľa jeho názoru porušením týchto práv je uchovávanie nepravdivej informácie o tom, že určitá fyzická osoba spolupracovala s bývalou Štátnou bezpečnosťou, sprístupňovanie takejto nepravdivej informácie tretím osobám, zverejnenie tejto nepravdivej informácie, nemožnosť vyvrátiť takúto nepravdivú informáciu.

Sťažovateľ, nadväzujúc na uvedené, argumentuje, že v danom prípade sa domáhal ochrany osobnosti uplatnením žalobného návrhu, ktorého dôsledkom by v podstate bolo konštatovanie, že žalovaným uchovávaná, sprístupňovaná a zverejňovaná informácia je nepravdivá. Avšak sťažovateľovi ochrana práva na súkromie nebola poskytnutá a nebolo mu umožnené vyvrátiť nepravdivú informáciu, pretože žaloba bola zamietnutá z dôvodov, ktoré nie sú udržateľné a akceptovateľné predovšetkým z hľadiska medzinárodnej ochrany základných práv a slobôd. Podľa názoru sťažovateľa preto došlo k porušeniu práva na ochranu súkromia, resp. práva na súkromný život podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, resp. čl. 8 dohovoru.

Pretože najvyšší súd vydal napadnuté rozhodnutie, stotožniac sa s právnym názorom ústavného súdu, možno podľa názoru sťažovateľa konštatovať, že toto uznesenie

najvyššieho súdu je založené na tom, že zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pamäti národa“) uchovávanie, sprístupňovanie a zverejňovanie informácií o spolupráci fyzickej osoby so Štátnou bezpečnosťou umožňuje bez ohľadu na to, či je informácia pravdivá alebo nie je. Nejde teda o neoprávnený zásah. Zákon o pamäti národa je pre všeobecné súdy záväzný, nie je ich úlohou, aby vážili záujem na ochrane osobnosti na jednej strane s potrebou vysporiadať sa s minulosťou na druhej strane.

Sťažovateľ je však toho názoru, že pôvodný koncept riešenia konfliktu práva na ochranu osobnosti s potrebou vysporiadať sa s minulosťou (vrátane riešenia otázky pasívnej vecnej legitímácie) v kontexte, že informácia o spolupráci fyzickej osoby so Štátnou bezpečnosťou bola nepravdivá, bol konformný s ústavnou a medzinárodnou ochranou základných práv a slobôd.

Uvedený názor sťažovateľ následne v ústavnej sťažnosti podrobne odôvodňuje a v závere sumarizuje, že *„odopretie ochrany právu na súkromie proti žalovanému bolo v rozpore s čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy SR a čl. 8 Dohovoru v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Poskytnutie ochrany proti žalovanému, bolo (by bolo) naopak v súlade s ústavnými a medzinárodnými záväzkami štátu v oblasti základných práv a slobôd. Bolo v právomoci súdov aplikáciou čl. 154c ods. 1 Ústavy SR a výkladom ZoÚPN podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR poskytnúť ochranu práva na súkromie sťažovateľa proti žalovanému.“*

5. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, možno zhrnúť, že podľa názoru sťažovateľa k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces došlo tým, že napriek existencii ustálenej judikatúry všeobecných súdov bola sťažovateľom podaná žaloba o ochranu osobnosti arbitrárne zamietnutá napadnutým rozhodnutím krajského súdu pre (údajný) nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaného a následne najvyšší súd napadnutým rozhodnutím arbitrárne odmietol dovolanie podané sťažovateľom proti predmetnému rozhodnutiu krajského súdu.

V dôsledku toho, že napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu vychádzajú z dôvodov, ktoré nie sú udržateľné a akceptovateľné predovšetkým z hľadiska medzinárodnej ochrany základných práv a slobôd, došlo podľa názoru sťažovateľa zároveň aj k porušeniu práva na ochranu súkromia, resp. práva na súkromný život, keďže sťažovateľovi nebola všeobecnými súdmi poskytnutá ochrana práva na súkromie a nebolo mu ani umožnené vyvrátiť nepravdivú informáciu.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v BRATISLAVE rozsudkom sp. zn. 5 Co 362/2017 zo dňa 30.01.2018 a Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 2 Cdo 119/2018 zo dňa 31.05.2018 porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo sťažovateľa na spravodlivý proces, ktoré je garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, ktoré je garantované čl. 19 ods. 1 Ústavy SR, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života, ktoré je garantované čl. 19 ods. 2 Ústavy SR a právo na ochranu súkromného života, ktoré je garantované čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v BRATISLAVE sp. zn. 5 Co 362/2017 zo dňa 30.01.2018 a uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 119/2018 zo dňa 31.05.2018 sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v BRATISLAVE na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

7. Dňa 21. septembra 2018 bolo ústavnému súdu doručené doplnenie odôvodnenia ústavnej sťažnosti, v rámci ktorého sťažovateľ uviedol:

«Sťažovateľ si dovoľuje k doterajšiemu odôvodneniu podanej ústavnej sťažnosti dodatočne upozorniť na k danej právnej problematike vzťahujúcu sa judikatúru Európskeho súdneho dvora v záležitostiach Åklagare vs. Hans Åkerberg Fransson zo dňa 26. februára 2013 v právnej záležitosti C- 617/10 a právnej záležitosti Stefano Melloni vs. Ministerio Fiscal zo dňa 26. februára 2013 v právnej záležitosti C-399/11, v ktorých sa Európsky

súdny dvor precedentne zaoberal explicitne otázkou aplikácie a presadenia Listiny základných práv a slobôd národnými súdmi členských štátov EÚ.

Citát: „... V prípade rozporu medzi ustanovením vnútroštátneho práva a právami zaručenými Chartou je národný súd povinný zaistiť plnú účinnosť týchto noriem tým, že z vlastnej rozhodovacej právomoci prípadne upustí od každého - i neskoršieho - ustanovenia národného práva, ktoré je v rozpore, bez toho, aby musel predtým požiadať či vyčkať na zrušenie tohto ustanovenia zo strany zákonodarcu alebo prostredníctvom iného konania pred Ústavným súdom...“

Tým Európsky súdny dvor - výslovne tiež ohľadne Charty základných práv - vyjasnil, že národné súdy až po najvyššie vrátane ústavných musia prípadne upustiť od národných právnych predpisov, ktoré nie sú zlučiteľné s Chartou základných práv.

Vo svetle vzájomnej inkorporácie judikatúry oboch najvyšších európskych súdov a týmto vzniknutého vzájomného uznávania tejto judikatúry je nutné v tejto súvislosti zohľadniť, že dogmatické základy článkov 6 a 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd korešpondujú v plnom rozsahu s článkami 47 a 48 Listiny základných práv Európskej únie, z čoho vyplýva, že sa Ústavný súd Slovenskej republiky v záujme úplnej a efektívnej právnej ochrany sťažovateľa - i v tom prípade, že by formálne de iure nebola pasívna legitímácia Ústavu pamäti národa daná - mal zdržať aplikácie príslušného národného predpisu, bez toho, aby musel byť predtým legislatívnou cestou zrušený.»

II.

Vyjadrenia odporcov, vyjadrenie zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

8. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval krajský súd a najvyšší súd, aby sa vyjadrili k ústavnej sťažnosti a možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

8.1 V zmysle § 126 zákona o ústavnom súde o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd upovedomil aj zúčastnenú osobu podľa § 33 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorou bol v tomto prípade Ústav pamäti národa, a zároveň túto zúčastnenú osobu vyzval, aby sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila, ak by to považovala za potrebné.

9. V podaní doručenom ústavnému súdu 23. mája 2019 predseda krajského súdu uviedol, že vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Co 362/2017 rozhodoval krajský súd opätovne po tom, čo ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 konštatoval, že základne práva Ústavu pamäti národa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 984/2015 a jeho uznesením z 31. januára 2017, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 635/2014 a jeho rozsudkom z 30. júna 2015 porušené boli, tieto rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Pri tomto opätovnom rozhodovaní o veci bol krajský súd v zmysle § 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov viazaný právnym názorom ústavného súdu.

9.1 Predseda krajského súdu vo svojom podaní zároveň uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci ústavným súdom.

10. V podaní doručenom ústavnému súdu 4. júla 2019 predsedníčka najvyššieho súdu v podstatnom uviedla, že ide o v poradí druhé rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorého povinnosťou bolo akceptovať právny názor ústavného súdu vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017. Dovolací súd si je vedomý odlišného názoru ústavného súdu na dovtedy najvyšším súdom judikovanú právnu prax týkajúcu sa pasívnej legitímácie žalovaného, jeho povinnosťou však bolo rešpektovať tzv. kasačnú záväznosť rozhodnutia ústavného súdu. V týchto intenciách dovolací súd v napadnutom rozhodnutí zdôraznil, že v rámci doktríny záväznosti rozhodnutí ústavného súdu je potrebné rozlišovať kasačnú záväznosť a precedenčnú záväznosť. V posudzovanej veci má rozhodnutie ústavného súdu kasačnú záväznosť (záväznosť nálezu v konkrétnej veci) a všeobecné súdy vrátane najvyššieho súdu sú povinné túto kasačnú záväznosť, ktorá je vystavená prísnejším požiadavkám ako záväznosť precedenčná (všeobecná; v podobných veciach), premietnuť do svojich rozhodnutí a rešpektovať ju. Práve pravidlo, že proti nálezu ústavného súdu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, má ten následok, že nález ústavného súdu predstavuje definitívne riešenie ústavnoprávnych otázok v konkrétnej veci, a preto musí byť

všeobecným súdom verne vykonaný a v ňom obsiahnutý ústavnoprávny výklad musí byť plne rešpektovaný bez ohľadu na eventuálne pochybnosti všeobecných súdov, či je správny alebo fundovaný. V konkrétnych veciach tak nález ústavného súdu predstavuje konečné vyriešenie právneho sporu, čo je neopomenuteľným znakom spravodlivého procesu. S poukazom na tieto pravidlá právny názor ústavného súdu ako orgánu s posledným slovom musí byť v konkrétnej veci nepodmienečne rešpektovaný. Opačný prístup by odporoval samotnému princípu kasačného rozhodnutia. Práve z týchto dôvodov dovolací súd zvýraznil, že právny záver ústavného súdu vyslovený v súvislosti s pasívnou procesnou legitimáciou ako nosné právne pravidlo viedol k odmietnutiu dovolania sťažovateľa.

10.1 Vychádzajúc z uvedeného, predsedníčka najvyššieho súdu konštatovala, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu zodpovedá všeobecnej požiadavke reagovať jasne a zrozumiteľne na všetky nastolené relevantné skutkové a právne otázky, ktoré majú pre rozhodnutie vo veci podstatný význam, a komplexné posúdenie argumentov sťažovateľa v ústavnoprávnom kontexte je plne v kompetencii ústavného súdu.

10.2 Predsedníčka najvyššieho súdu vo svojom podaní zároveň uviedla, že vo veci netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

11. Zúčastnená osoba prostredníctvom svojho právneho zástupcu v podaní doručenom ústavnému súdu 3. júna 2019 v podstatnom uviedla, že žaloba bola zamietnutá, resp. dovolanie sťažovateľa bolo odmietnuté v súlade s právnymi predpismi a aj v súlade s legitímnymi očakávaniami rešpektovania a viazanosti právnymi závermi nálezu ústavného súdu. Je nesprávne tvrdenie sťažovateľa, že platná právna úprava neposkytuje osobe, ktorá je neoprávnene evidovaná vo zväzkoch bývalej Štátnej bezpečnosti ako tajný spolupracovník, inú možnosť efektívnej obrany, dokonca, že je porušený princíp zákazu *denegatio iustitiae*. Rovnako je nesprávne tvrdenie sťažovateľa, že podľa platnej právnej úpravy nie je žiadny orgán Slovenskej republiky právnym nástupcom bývalej Štátnej bezpečnosti. Obe napádané rozhodnutia sú riadne a zákonne odôvodnené a nijako neporušujú práva sťažovateľa domáhať sa svojich tvrdených práv podľa platnej právnej úpravy, dokonca aj iným procesným postupom, než aký sťažovateľ zvolil, a to z pohľadu povahy právneho vzťahu sťažovateľa a zodpovedného subjektu ako vzťahu verejnoprávneho, avšak vždy proti vecne pasívne legitimovanej strane sporu. Navyše, nie je

možné priznať právo sťažovateľovi na úkor pasívne vecne nelegitimovaného subjektu. Takéto „priznanie práva“ by bolo práve porušením práva žalovaného na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje v prospech existencie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v spore o ochranu osobnosti z dôvodu neoprávnenej evidencie sťažovateľa ako agenta Štátnej bezpečnosti, zúčastnená osoba uvádza, že nie je vo veci žaloby o ochranu osobnosti pasívne vecne legitimovaná, a to nielen z hľadiska zodpovednosti za neoprávnenú evidenciu, ale ani z hľadiska zodpovednosti za zverejnenie tejto evidencie. Zúčastnená osoba v tejto súvislosti zdôrazňuje, že aj ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 konštatoval, že zo skutočnosti, že zúčastnená osoba spravuje archívne materiály Štátnej bezpečnosti, a teda, že má prípadnú edičnú povinnosť, nemožno odvodiť pasívnu vecnú legitímáciu zúčastnenej osoby v predmetnom súdnom spore iniciovanom sťažovateľom.

Vychádzajúc z právnej úpravy citovanej v podaní, zúčastnená osoba zastáva názor, že v prípade nárokov vyplývajúcich z činnosti Štátnej bezpečnosti, a teda aj v prípade nárokov vyplývajúcich z prípadnej neoprávnenej evidencie žalobcu v registračných protokoloch a agentúrnych zväzkoch bývalej Štátnej bezpečnosti, je daná pasívna vecná legitímácia štátu v zastúpení Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Zúčastnená osoba v tejto súvislosti podporne poukazuje na skutočnosť, že v prípade sporov súvisiacich s registračnými protokolmi bývalej Štátnej bezpečnosti je v obdobných prípadoch v Českej republike nositeľom pasívnej vecnej legitímácie Česká republika v zastúpení Ministerstvom vnútra Českej republiky.

12. Ústavný súd zaslal sťažovateľovi vyjadrenie krajského súdu, vyjadrenie najvyššieho súdu a vyjadrenie zúčastnenej osoby a oznámil mu, že má možnosť vyjadriť sa k nim. Ústavný súd zároveň sťažovateľa vyzval, aby sa vyjadril k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

12.1 Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu v podaní doručenom ústavnému súdu 12. augusta 2019 k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu v podstatnom uviedol, že rešpektovanie právneho názoru ústavného súdu, vychádzajúc z inštitútu inštančnej záväznosti, nie je kritériom pre posúdenie toho, či je konečné

rozhodnutie vnútroštátnych súdov kompatibilné s ochranou ľudských práv a základných slobôd podľa dohovoru. Inak povedané, rešpektovanie inštitútu inštančnej záväznosti je formálny aspekt veci, naopak, materiálny súlad konečného vnútroštátneho rozhodnutia vo veci sťažovateľa so štandardom ochrany ľudských práv a základných slobôd podľa dohovoru je podstatou veci. To analogicky platí aj o súlade so štandardom ochrany základných práv a slobôd podľa ústavy. Formálny aspekt vzhľadom na záväzok štátu garantovať základné práva a slobody pritom musí ustúpiť materiálnej podstate veci.

12.2 K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo svojom podaní v podstatnom uviedol, že zotrváva na názore, že zúčastnená osoba bola pasívne legitimovaná v predmetnom spore o ochranu osobnosti, keďže je nepochybné, že pôvodcom zásahu je zúčastnená osoba, čím je daná jej pasívna legitimácia v spore, čo je zreteľné aj z predošlej judikatúry súdov. Sťažovateľ okrem iného vo svojej ústavnej sťažnosti namieta, že štát nesplnil záväzok identifikovať pasívne legitimovaný subjekt, na čo zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení reaguje tak, že nie je možné z tohto dôvodu žalovať na súde subjekt, ktorý nie je pasívne vecne legitimovaný. Podľa názoru sťažovateľa je toto tvrdenie zavádzajúce, keďže sťažovateľ podal žalobu proti zúčastnenej osobe z dôvodu, že vychádzal z právnej istoty o tejto právnej otázke založenej ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu a ostatných súdov a napokon čiastočne aj žalovaným. Sťažovateľ v tejto súvislosti zdôraznil, že zúčastnená osoba sa po dlhý čas účinne nebránila proti tomu, že súdy proti nej vydávali určovacie rozsudky v tom zmysle, že určitá konkrétna osoba bola neoprávnene evidovaná v registračných protokoloch. Minimálne až do roku 2017 nepodala ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy a právoplatné rozsudky uverejňovala na svojej webovej stránke. Tým zúčastnená osoba sama prispievala k vytváraniu právnej istoty v otázke svojej pasívnej vecnej legitimácie.

Sťažovateľ sa nestotožňuje s názorom zúčastnenej osoby, že ústavný súd zastal argumentačne vyčerpávajúci názor o pasívnej legitimácii zúčastnenej osoby, keďže minimálne dva zásadné aspekty neboli v pozornosti ústavného súdu, a to: 1) medzinárodnoprávny kontext kauzy, teda ochrana práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru; 2) ako sa má fyzická osoba, ktorej právo na ochranu osobnosti (súkromie) bolo porušené uchovávaním, sprístupňovaním a šírením nepravdivej informácie o jej spolupráci

so Štátnou bezpečnosťou, domôcť efektívnej súdnej ochrany, a to osobitne v tom kontexte, že ústavný súd ju v podstate kategoricky vylúčil, pretože ide o konanie zákonom dovolené.

Sťažovateľ zároveň uviedol, že riešenie otázky pasívnej vecnej legitímácie v Českej republike automaticky neimplikuje jej obdobné riešenie aj v Slovenskej republike a bez analýzy platnej a účinnej právnej úpravy poukaz žalovaného na judikatúru súdov susednej krajiny nemá potrebnú vypovedaciu schopnosť. Sťažovateľ pritom osobitne poukázal na skutočnosť poznámenania, že český Ústav pre štúdium totalitných režimov je charakterizovaný ako organizačná zložka Českej republiky, a teda postavenie zúčastnenej osoby ako verejnoprávnej právnickej osoby, ktorej bol zverený výkon verejnej moci, a českého Ústavu pre štúdium totalitných režimov je podľa názoru sťažovateľa úplne rozdielne.

12.3 Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo svojom podaní zároveň uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

13. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

17. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

18. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Do 28. februára 2019 upravoval konanie pred ústavným súdom zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251.

19. Podľa § 246 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak nie je ďalej ustanovené inak, použije sa tento zákon aj na konania začaté do 28. februára 2019.

Podľa § 246 ods. 2 zákona o ústavnom súde právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

20. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania, ktorý prijal na ďalšie konanie, doručí ostatným účastníkom konania a zúčastnenej osobe s výzvou na vyjadrenie v lehote, ktorú určí.

21. Podľa § 58 ods. 1 písm. f) zákona o ústavnom súde sa ústne pojednávanie uskutočňuje v konaní o ústavnej sťažnosti. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

22. Podľa § 33 ods. 1 zákona o ústavnom súde zúčastnenou osobou je osoba, ktorá je alebo bola účastníkom konania pred orgánom verejnej moci, v ktorom bolo vydané právoplatné rozhodnutie, prijaté opatrenie alebo vykonaný iný zásah, ktorým malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd navrhovateľa, ak § 140, § 194 alebo § 208 neustanovuje inak.

23. Podľa § 126 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd na predbežnom prerokovaní prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie, upovedomí o podanej ústavnej sťažnosti zúčastnenú osobu. Zúčastnená osoba má právo vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom.

Sťažovateľom označené referenčné právne normy

24.1 Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

24.2 Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

27.1 Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

27.2 Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu

krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

28. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému podľa názoru sťažovateľa malo dôjsť tým, že napriek existencii ustálenej judikatúry všeobecných súdov bola sťažovateľom podaná žaloba o ochranu osobnosti arbitrárne zamietnutá napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 pre (údajný) nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaného a následne najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 arbitrárne odmietol dovolanie podané sťažovateľom proti predmetnému rozhodnutiu krajského súdu; v dôsledku toho, že napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu vychádzajú z dôvodov, ktoré nie sú udržateľné a akceptovateľné predovšetkým z hľadiska medzinárodnej ochrany základných práv a slobôd, došlo podľa názoru sťažovateľa zároveň aj k porušeniu práva na ochranu súkromia, resp. práva na súkromný život podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, resp. podľa čl. 8 dohovoru, keďže sťažovateľovi nebola všeobecnými súdmi poskytnutá ochrana práva na súkromie a nebolo mu ani umožnené vyvrátiť nepravdivú informáciu.

29. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných

zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

30. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

31. Integrovanou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

32. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti taktiež opakovane konštatoval, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95, IV. ÚS 108/2010), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo

analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

33. V obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a ich prípadné porušenie je potrebné posudzovať spoločne. Z judikatúry ESĽP vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999). Judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

34. Vychádzajúc z týchto základných princípov, pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu.

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

35. Krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajský súd po rekapitulácii predchádzajúceho priebehu konania vrátane podrobného priblíženia odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 konštatoval, že po tom, čo mu bola ústavným súdom vec vrátená, krajský súd ju opätovne prejednal v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania sťažovateľa a v zmysle § 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov viazaný právnym názorom ústavného súdu dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vecne správny nie je.

Krajský súd konštatoval, že vzhľadom na skutočnosť, že v spore označený žalovaný (Ústav pamäti národa) nie je (nebol) pôvodcom zásahu do práva na ochranu osobnosti sťažovateľa, keď mu zverejnenie prepisu evidencií bývalej Štátnej bezpečnosti ukladá zákon o pamäti národa, mal súd prvej inštancie správne žalobu zamietnuť pre absenciu pasívnej vecnej legitímácie žalovaného a z tohto dôvodu neostalo krajskému súdu iné, než napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť [§ 388 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] a pre označený nedostatok tzv. pasívnej vecnej legitímácie v spore na strane žalovaného žalobu zamietnuť.

36. Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd svoje rozhodnutie o zamietnutí žaloby sťažovateľa odôvodnil tým, že je viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, v okolnostiach daného prípadu je potrebné zaoberať sa tým, či napadnuté rozhodnutie skutočne plne rešpektuje právny názor ústavného súdu vyjadrený v predmetnom náleze ústavného súdu, resp. či krajský súd postupoval plne v súlade s týmto právnym názorom ústavného súdu.

37. Podľa § 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov účinného do 28. februára 2019 (resp. podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde) v prípade, ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

38. Na rozdiel od príkazu vec znova prerokovať a rozhodnúť, ktorý je obsiahnutý priamo vo výroku nálezu ústavného súdu, ktorým ústavný súd vyslovuje porušenie základného práva alebo slobody, právny názor ústavného súdu je obsiahnutý v odôvodnení rozhodnutia ústavného súdu a pre účastníka konania je záväzný z dôvodu, že tento právny názor ústavného súdu je konkrétnym prejavom aplikácie ústavy.

Právny názor ústavného súdu pritom spočíva v autoritatívnom závere ústavného súdu o otázke, ktoré právne normy majú byť v určitej veci aplikované, ako majú byť interpretované a použité, a prípadne, k akému právne významnému výsledku sa má dospieť.

Viazanosť právnym názorom ústavného súdu tak znamená povinnosť adresáta rešpektovať právny názor uvedený v rozhodnutí ústavného súdu, resp. povinnosť pri výklade a aplikácii príslušných právnych noriem, ktorých sa záväzný právny názor ústavného súdu týka, postupovať v súlade s týmto vyjadreným právnym názorom ústavného súdu. Adresát (porušovateľ) je pritom, samozrejme, viazaný právnym názorom ústavného súdu v jeho úplnosti, t. j. nielen jeho časťou podľa svojho vlastného výberu.

39. V predmetnom náleze sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, na ktorý sa odvoláva krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018, ústavný súd v 29. bode odôvodnenia skutočne konštatoval, že ústavný súd zastáva názor, že Ústav pamäti národa „*nie je vo veci žaloby o ochranu osobnosti pasívne vecne legitimovaný z hľadiska zodpovednosti za (i) neoprávnenú evidenciu, ako ani z hľadiska zodpovednosti za (ii) zverejnenie tejto evidencie*“.

Avšak ústavný súd v predmetnom náleze v 37. bode odôvodnenia zároveň uviedol, že «v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v zásade nie je oprávnený „vystupovať“ mimo rámec petitom sťažnosti vymedzeného predmetu konania, a preto ponecháva všeobecným súdom v rámci ich následnej rozhodovacej činnosti, resp. príp. aj zákonodarcovi priestor k hľadaniu odpovede na otázku ako má byť poskytovaná efektívna súdna ochrana fyzickým osobám, ktoré sa domáhajú určenia, že sú neoprávnene evidované v registračných protokoloch bývalej Štátnej bezpečnosti».

40. Ústavný súd teda v predmetom náleze sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 na jednej strane vymedzil, že vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti Ústav pamäti národa nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom, avšak zároveň, zohľadňujúc, že existuje ustálená odlišná judikatúra najvyššieho súdu týkajúca sa tejto otázky, ako aj vychádzajúc z princípu zákazu vzniku protiústavného stavu odmietnutia (odopretia) spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), ktorý by nastal, ak by zo strany konajúcich všeobecných súdov nedošlo k identifikácii pasívne legitimovaného subjektu, proti ktorému

by sa sťažovateľ mohol domáhať ochrany svojich subjektívnych práv, ktorých ochrany sa žalobou domáhal proti Ústavu pamäti národa, ponechal ústavný súd na konajúce všeobecné súdy (riadiac sa princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov), aby (ak ich skôr „nepredstihne“ zákonodarca) poskytli odpoveď na otázku, ktorému subjektu táto pasívna vecná legitímácia patrí.

41. Možno tak zhrnúť, že v zmysle právneho názoru ústavného súdu obsiahnutého v odôvodnení nálezu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017:

a) vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom nie je Ústav pamäti národa pasívne vecne legitimovaný z hľadiska zodpovednosti za (i) neoprávnenú evidenciu, ako ani z hľadiska zodpovednosti za (ii) zverejnenie tejto evidencie,

b) konajúce všeobecné súdy (v danom prípade v prvom rade všeobecný súd, ktorému bola vec ústavným súdom vrátená na ďalšie konanie, t. j. krajský súd) majú identifikovať pasívne vecne legitimovaný subjekt vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom.

42. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd zistil, že po vrátení veci krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie krajský súd – napriek tomu, že on sám v odôvodnení svojho napadnutého rozhodnutia argumentoval svojou viazanosťou právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v jeho náleze sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 – nepostupoval plne v súlade s právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v predmetnom náleze, ale svojvoľne sa riadil len jeho časťou, keďže síce rešpektoval právny záver ústavného súdu o absencii pasívnej vecnej legitímácie Ústavu pamäti národa vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom a v súlade s uvedeným právnym názorom ústavného súdu žalobu sťažovateľa zamietol, avšak arbitrárne nerešpektoval právny názor ústavného súdu, v zmysle ktorého mal identifikovať pasívne vecne legitimovaný subjekt vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom.

43. Ústavný súd v tejto súvislosti v prvom rade zdôrazňuje, že nie je ústavne akceptovateľné, aby si orgán verejnej moci viazanosť právnym názorom ústavného súdu

interpretoval ako viazanosť len tou časťou právneho názoru ústavného súdu, ktorá sa mu hodí, ktorú si orgán verejnej moci arbitrárne vyberie v snahe zjednodušiť si svoju rozhodovaciu činnosť.

44. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že právo na spravodlivé súdne konanie, resp. právo na spravodlivosť znamená, že všetky súdy ako justičné orgány demokratického a právneho štátu majú povinnosť pri interpretácii zákonov zabrániť faktickému odopretiu spravodlivosti.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že v záujme eliminovať možnosť odmietnutia (odopretia) spravodlivosti všeobecnými súdmi argumentujúcimi nedostatočnou zákonnou právnou úpravou Civilný sporový poriadok v čl. 4 zakotvujúcim analógiu a dotváranie práva súdom ako jeden zo základných princípov Civilného sporového poriadku stanovuje, že ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec obsahovo a účelovo najbližšiu posudzovanej právnej veci. Ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

45. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že krajský súd napadnutým rozhodnutím, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol bez toho, aby zároveň v odôvodnení tohto rozhodnutia identifikoval pasívne vecne legitimovaný subjekt vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom, nerešpektoval plne právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, v dôsledku čoho spôsobil vznik protiústavného stavu odmietnutia (odopretia) spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), a tým porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

46. Vzhľadom na skutočnosť, že zamietnutie sťažovateľovej žaloby krajským súdom predstavovalo zásadný odklon od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu [napr. 5 Cdo 83/2008, R 39/2012 (6 Cdo 83/2010)], v zmysle ktorej bola v obdobných veciach akceptovaná pasívna vecná legitímácia Ústavu pamäti národa, vyplývala povinnosť krajského súdu identifikovať pasívne vecne legitimovaný subjekt vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom zároveň aj zo všeobecnej povinnosti súdov argumentačne sa vyrovnáť so skoršími súdnymi rozhodnutiami v prípade, ak súd rieši právnu otázku, ktorá už bola právoplatne vyriešená, podstatne odlišným spôsobom.

V prípade, ak sa súd s takýmito skoršími (odlišnými) súdnymi rozhodnutiami argumentačne nevysporiada, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06).

Tejto povinnosti sa pritom krajský súd nemôže jednoducho zbaviť len tým, že poukázal na predmetný nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, keďže, ako už bolo uvedené, ústavný súd túto otázku (t. j. identifikovanie pasívne vecne legitimovaného subjektu vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom) v predmetnom náleze nezodpovedal, ale, riadiac sa princípom minimalizácie zásahov do právomoci všeobecných súdov, ponechal zodpovedanie tejto otázky na konajúce všeobecné súdy.

47. Inak povedané, ústavný súd v predchádzajúcom náleze zámerne ponechal v prvom rade krajskému súdu, aby on ako subjekt, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie, v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia (zamietajúceho žalobu sťažovateľa z dôvodu absencie pasívnej vecnej legitímácie Ústavu pamäti národa) predstavujúceho zásadný odklon od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu identifikoval pasívne vecne legitimovaný subjekt vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom. Tento záver krajského súdu o tom, ktorý subjekt je pasívne legitimovaný vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom, by následne podliehal prieskumu najvyššieho súdu v rámci dovolacieho konania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP („Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu

záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.“).

48. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že krajský súd napadnutým rozhodnutím, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol bez toho, aby sa zároveň v odôvodnení tohto rozhodnutia náležite argumentačne vyrovnal s odlišnou ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, a to tým, že by identifikoval konkrétny subjekt, ktorý je pasívne vecne legitimovaný vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

49. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

50. Najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 odmietol dovolanie podané sťažovateľom proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 362/2017 z 30. januára 2018. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd po rekapitulácii predchádzajúceho priebehu konania vrátane podrobného priblíženia odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 v podstatnom uviedol, že sťažovateľ pri vyvodzovaní prípustnosti svojho dovolania kladie dôraz na § 421 ods. 1 písm. a) CSP, argumentujúc tým, že krajský súd sa pri riešení právnej otázky (pasívnej vecnej legitimácie žalovaného) odklonil od jej riešenia, ku ktorému dospel najvyšší súd v judikáte R 39/2012, ako aj v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 83/2008. Najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzil právnu otázku, riešením ktorej sa krajský súd podľa jeho názoru odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a označil aj príslušné rozhodnutie najvyššieho súdu

a v ňom vyjadrené právne závery, od ktorých sa podľa jeho presvedčenia krajský súd odklonil. Vzhľadom na relevantné vymedzenie právnej otázky [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] pristúpil dovolací súd v ďalšom ku skúmaniu, či procesne prípustné dovolanie sťažovateľa je zároveň dôvodné.

Po priblížení rozhodnutí najvyššieho súdu R 39/2012 a sp. zn. 5 Cdo 83/2008, na ktoré sťažovateľ vo svojom dovolaní poukázal, najvyšší súd konštatoval, že právne závery vyjadrené v uvedenom judikáte a v uvedenom rozhodnutí sú naďalej aktuálne a najvyšší súd na ne berie zreteľ aj v preskúmanom prípade. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu sťažovateľ opodstatnene namieta, že krajský súd sa ním zvoleným riešením otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a uvedený právny názor krajského súdu predstavuje nielen odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale zároveň tiež dôvod opodstatňujúci záver, že dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ako opodstatnene namieta sťažovateľ, spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

Následne najvyšší súd poukázal na § 139 CSP zakotvujúci viazanosť súdu aj rozhodnutiami ústavného súdu týkajúcimi sa základných ľudských práv a slobôd, ako aj na § 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov zakotvujúci viazanosť orgánu verejnej moci právnym názorom ústavného súdu. Vychádzajúc z týchto ustanovení, najvyšší súd konštatoval, že predmetný nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 má kasačnú záväznosť, ktorú sú všeobecné súdy, vrátane najvyššieho súdu, povinné premietnuť do svojich rozhodnutí a rešpektovať ju. V tejto súvislosti najvyšší zároveň uviedol, že práve pravidlo, že proti nálezu ústavného súdu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, má ten následok, že nález ústavného súdu predstavuje definitívne riešenie ústavnoprávných otázok v konkrétnej veci, a preto musí byť všeobecným súdom verne vykonaný a v ňom obsiahnutý ústavnoprávny výklad musí byť plne rešpektovaný bez ohľadu na eventuálne pochybnosti všeobecných súdov, či je správny alebo fundovaný. V konkrétnych veciach tak nález ústavného súdu predstavuje konečné vyriešenie právneho sporu, čo je neopomenuteľným znakom spravodlivého procesu. S poukazom na tieto pravidlá právny názor ústavného súdu

ako orgánu s posledným slovom musí byť v konkrétnej veci nepodmienečne rešpektovaný. Opačný prístup by odporoval samotnému princípu kasačného rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že, berúc do úvahy kasačnú záväznosť nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 a jeho právny záver vyslovený v súvislosti s pasívnou procesnou legitimáciou ako nosné právne pravidlo, neostávalo najvyššiemu súdu nič iné, ako dovolanie žalobcu, ktorým napáda rozsudok krajského súdu, odmietnuť ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

51. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím arbitrárne odmietol dovolanie, ktoré podal proti predmetnému rozhodnutiu krajského súdu.

52. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že posúdenie otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu a ústavný súd je oprávnený do výkonu tejto právomoci zasiahnuť len v prípade, ak by aplikácia a výklad právnej normy zo strany najvyššieho súdu pri posudzovaní splnenia tejto procesnej podmienky dovolania boli svojvoľné, arbitrárne a vybočujúce z ústavného rámca.

Vzhľadom na uvedené je teda v okolnostiach daného prípadu potrebné zaoberať sa tým, či aplikácia a výklad relevantnej právnej normy najvyšším súdom pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľom neboli svojvoľné a arbitrárne.

53. Relevantnou právnou normou pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľom bol Civilný sporový poriadok.

Sťažovateľ odôvodnil dovolanie dôvodom prípustnosti dovolania upraveným v § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

Prípustnosť dovolania z uvedeného dôvodu má zaručiť, aby sporové konanie bolo založené na rešpektovaní rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako najvyššej súdnej authority. Prípustnosť dovolania z uvedeného dôvodu zároveň nadväzuje na princíp uvedený

v čl. 2 CSP, podľa ktorého každý má právo legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, každý má právo legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

Podľa § 447 písm. c) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

54. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy, je evidentné, že v prípade, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd nepochybne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, za svojvoľné a arbitrárne je nutné považovať také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým dovolací súd toto dovolanie odmietne podľa § 447 písm. c) CSP z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

55. Sťažovateľ vo svojom dovolaní namietal, že krajský súd sa v rozsudku napadnutom dovolaním odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, konkrétne od rozhodnutia R 39/2012, ako aj rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 83/2008.

Najvyšší súd v rámci skúmania procesných podmienok prípustnosti dovolania konštatoval, že sťažovateľ opodstatnene namieta, že krajský súd sa ním zvoleným riešením otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a uvedený právny názor krajského súdu predstavuje nielen odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ale zároveň tiež dôvod opodstatňujúci záver, že dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ako opodstatnene namieta sťažovateľ, spočíva na nesprávnom právnom posúdení.

Avšak napriek tomuto jednoznačnému záveru najvyššieho súdu, že sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a teda napriek jednoznačnému záveru, že predmetná procesná podmienka prípustnosti dovolania je splnená, najvyšší súd, argumentujúc kasačnou záväznosťou nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

56. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že je nepochybné, že dovolanie sťažovateľa smerovalo proti rozhodnutiu krajského súdu, proti ktorému bolo dovolanie prípustné, keďže dovolanie sťažovateľa smerovalo proti rozhodnutiu krajského súdu, ktoré záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo v odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu uznal aj samotný najvyšší súd. Preto je nutné považovať za svojvoľné a arbitrárne napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 447 písm. c) CSP z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Výroková časť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v tejto časti príkro odporuje odôvodneniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

57. Najvyšší súd teda mal pristúpiť k náležitému vecnému prejednaniu dovolania, v rámci ktorého mal dôsledne posúdiť, či krajský súd napadnutým rozhodnutím, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol, plne rešpektoval právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017 a či sa krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia náležite argumentačne vyrovnal s odlišnou ustálenou judikatúrou dovolacieho súdu, a to tým, že identifikoval konkrétny subjekt, ktorý je pasívne vecne legitimovaný vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom.

Inak povedané, v rámci náležitého vecného prejednania predmetného dovolania mal najvyšší súd preskúmať, či sa krajský súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia (zamietajúceho žalobu sťažovateľa z dôvodu absencie pasívnej vecnej legitimácie Ústavu pamäti národa) predstavujúceho zásadný odklon od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu náležite argumentačne vyrovnal s odlišnou ustálenou judikatúrou dovolacieho súdu, či náležite identifikoval konkrétny subjekt, ktorý je pasívne vecne legitimovaný vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom.

58. V rámci tohto náležitého vecného prejednania predmetného dovolania by pritom najvyšší súd nevyhnutne zistil pochybenia, ktorých sa dopustil krajský súd a na ktoré už

ústavný súd poukázal v rámci prieskumu napadnutého rozhodnutia krajského súdu (časť IV.1 odôvodnenia tohto nálezu), a to, že

- krajský súd napadnutým rozhodnutím, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol bez toho, aby zároveň v odôvodnení tohto rozhodnutia identifikoval pasívne vecne legitimovaný subjekt vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom, nerešpektoval plne právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017, čím spôsobil vznik protiústavného stavu odmietnutia (odopretia) spravodlivosti (*denegatio iustitiae*),

- krajský súd napadnutým rozhodnutím zamietol žalobu sťažovateľa bez toho, aby sa zároveň v odôvodnení tohto rozhodnutia náležite argumentačne vyrovnal s odlišnou ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, a to tým, že by identifikoval konkrétny subjekt, ktorý je pasívne vecne legitimovaný vo veci predmetnej žaloby o ochranu osobnosti podanej sťažovateľom.

59. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd pre úplnosť pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá je podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zverená najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05). Nie je preto možné vnímať postavenie ústavného súdu ako orgánu, ktorého úlohou by bolo zjednocovať stanoviská najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09, III. ÚS 197/2011), ako aj rozhodovaciu prax všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 152/2011).

Naviac, od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu. Podľa § 48 ods. 1 CSP v prípade, ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu a v uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor. Do týchto kompetencií najvyššieho súdu nemá

ústavný súd oprávnenie zasahovať (m. m. IV. ÚS 342/2010, III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014).

Tým, že najvyšší súd svojím napadnutým rozhodnutím sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 arbitrárne rezignoval na náležité vecné prejednanie predmetného dovolania podaného sťažovateľom, zároveň v konečnom dôsledku zmaril aj zákonom predpokladanú možnosť, aby veľký senát najvyššieho súdu zaujal vo svojom rozhodnutí záväzný zjednocujúci právny názor, ktorý by už reflektoval aj právny názor ústavného súdu o absencii pasívnej vecnej legitímácie Ústavu pamäti národa vyjadrený v náleze sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. októbra 2017.

60. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Cdo 119/2018 z 31. mája 2018 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 ústavy a práv podľa čl. 8 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu

61. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 ústavy a práv podľa čl. 8 dohovoru sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010, IV. ÚS 100/2014, IV. ÚS 422/2018), ktorý vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Vychádzal pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08, IV. ÚS 422/2018) z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj zrušením týchto rozhodnutí a vrátením veci krajskému súdu na ďalšie konanie sa otvára priestor na to, aby sa krajský súd v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedených práv.

62. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych práv účastníka konania pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom, nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie

63. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

64. V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

65. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

66. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

67. V zmysle § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. b); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

68. Ústavný súd po vyslovení porušenia práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu zrušil obe napadnuté rozhodnutia v zmysle § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

69. Ústavný súd zároveň vrátil vec na ďalšie konanie krajskému súdu, keďže by nebolo účelné vracať vec najvyššiemu súdu do dovolacieho konania po tom, čo ústavný súd vyslovil porušenie (procesných) ústavných práv aj napadnutým rozhodnutím krajského súdu, a navyše najvyšší súd by bol v rámci dovolacieho konania pri preskúmvaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu viazaný právnym názorom ústavného súdu rovnako, ako je ním viazaný aj krajský súd (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

70. Ústavný súd vrátil vec až do odvolacieho konania krajskému súdu aj z dôvodu efektívnosti a hospodárnosti konania, právnej istoty strán napadnutého súdneho konania a v neposlednom rade aj z dôvodu predchádzania zbytočným priet'ahom v konaní pred všeobecnými súdmi, keďže pochybenia, ktorých sa dopustil krajský súd, už konštatoval ústavný súd v tomto náleze a tieto pochybenia odôvodňujú potrebu zrušenia napadnutého rozsudku. Je preto bezpredmetné dávať najvyššiemu súdu priestor, aby v dovolacom konaní opätovne skúmal prípustnosť dovolania a prítomnosť konkrétneho dovolacieho dôvodu vzhľadom na sťažovateľove dovolacie námietky, keďže podľa tohto nálezu ústavného súdu došlo k porušeniu ústavných (procesných) práv sťažovateľa, a preto bolo nutné napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vrátením veci krajskému súdu zabezpečiť efektívne ochranu ústavou garantovaných práv sťažovateľa (m. m. II. ÚS 285/2017).

VI.

Náhrada trov konania

71. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal ústavný súd o priznanie náhrady trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom.

72. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

73. Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Ústavný súd vo veci sťažovateľa viedol jedno konanie na základe jednej ústavnej sťažnosti podanej sťažovateľom. Ústavný súd pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

74. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby v roku 2018 [prevzatie a príprava zastúpenia; podanie ústavnej sťažnosti (spolu s jej doplnením)] a jeden úkon právnej služby v roku 2019 (replika sťažovateľa). Ústavný súd spresňuje, že doplnenie ústavnej sťažnosti sťažovateľom na účely trov konania posudzoval vzhľadom na obsah doplnenia spolu s ústavnou sťažnosťou ako jeden úkon právnej služby.

Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je v sume 153,50 € a hodnota režijného paušálu je v sume 9,21 €.

Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2019 je v sume 163,33 € a hodnota režijného paušálu je v sume 9,80 €.

75. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 598,26 €, a to za dva úkony právnej služby v roku 2018 spolu v sume 307 € (2 úkony × 153,50 €)

a dvakrát režijný paušál spolu v sume 18,42 € ($2 \times 9,21$ €) a jeden úkon právnej služby v roku 2019 v sume 163,33 € a jeden režijný paušál v sume 9,80 €. Výsledná suma 498,55 € bola pritom navýšená o daň z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty. Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 598,26 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

76. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu